

Gederfd levensonderhoud

verhouding schades met gedeerd
levensonderhoud: totaal aantal schades

1 : 365

0,3 % van het aantal letselsaken

6:108 BW: welke schadeposten?

- kosten van lijkbezorging
- gederfd levensonderhoud -> geen wettelijke maatstaf
  - ▣ bijdrage in het levensonderhoud overledene
    - enige samenhang met alimentatieverplichting boek 1
    - niet beperkt tot arbeid
    - geldelijke bijdrage, natura
    - gederfd ouderdomspensioen
    - vermogen (indien bijv. de weduwe niet erft)
  - ▣ bijdrage levensonderhoud overledene door het doen van gemeenschappelijke huishouding
(lid d; Hony-arrest)

artikel 6:108 BW lid 1 limitatieve kring van gerechtigden

- a. echtgenote en minderjarige kinderen
  - b. bloed en aanverwanten
  - c. in gezinsverband samenwonenden
  - d. kosten huishouding
-
- ▼ zelfstandig vorderingsrecht
  - ▼ verzwaring van voorwaarden, omvang en bewijslast

artikel 6:108 BW lid 1 a echtgenoot, minderjarige kinderen

aan de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot, de geregistreeerde partner en de minderjarige kinderen van de overledene, tot ten minste het bedrag van het hun krachtens de wet verschuldigde levensonderhoud (BW 1: 81, 245 lid 2, 392-394, 395a, 404 lid 1)

artikel 6:108 BW lid 1a   wie zijn *minderjarige kinderen*

- aansluiting bij familierecht in boek 1 BW (art 198, 199)
  - eigen kinderen
  - postuum geboren kinderen
  - geadopteerde kinderen
    - bij afwikkeling machtiging kantonrechter nodig ex. art. 1:345 BW
    - bedrag apart vermelden in de vaststellingsovereenkomst

artikel 6:108 BW lid 1 a

minderjarige

kinderen Einde vordering

- adoptie (HR 4-11-1983)
  - ▣ nauwe kring van nabestaanden
  - ▣ staat van wettig kind van adoptief ouders
  - ▣ familierechtelijke betrekkingen met overledene eindigen

artikel 6:108 BW lid 1a

minderjarige kinderen

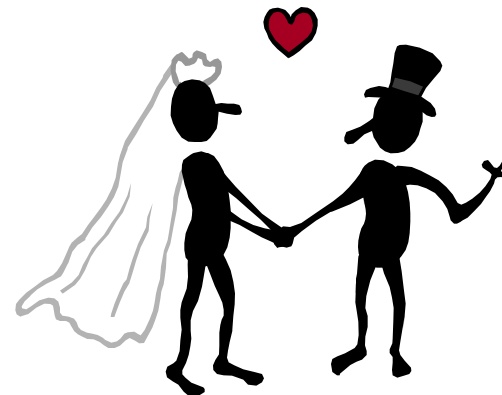
rangorde-regeling

- bij minderjarige kinderen geen rekening houden met éxtra
  - opvang door overblijvende ouder of diens nieuwe partner.

- schadevergoedingsverplichting prevaleert boven de alimentatieverplichting (Hony-arrest, AWW-arrest)
  - onbillijk resultaat
  - zelfstandig vorderingsrecht
  - parallel met alimentatie recht
  - minimaal vorderingsrecht op wettelijk alimentatie-niveau (108 BW)
  - behoeftigheidsvereiste geldt niet (aanspraak tot 18 of 21 jaar)

□ Hertrouwen (HR 13-12-1985; ABP/WINK)

- nauwe kring van nabestaanden
- nieuwe burgerrechtelijke betrekkingen met nieuwe echtgenoot (verplichting tot levensonderhoud)

artikel 6:108 BW lid 1b   bloed- en aanverwanten

aan andere bloed- of aanverwanten van de overledene, mits deze reeds ten tijde van het overlijden geheel of ten dele in hun levensonderhoud voorzag of daartoe krachtens rechterlijke uitspraak verplicht was; (BW 1: 392, 395, 396)

Feitelijk levensonderhoud

artikel 6:108 BW lid 1b

bloed- of aanverwanten

wie zijn

- meerderjarige kinderen
- (groot)ouders
- kleinkinderen
- broers en zusters
- neven en nichten
- schoonouders, zwagers, schoonzussen
- stiefkinderen (HR 29-04-1994; onderhoudsplicht stiefouder o.g.v. art. 1:392 en 1:395 gedurende huwelijk)
- schoonkinderen
- stiefouders, -broers, -zussen

artikel 6:108 BW lid 1c

gezinsverband

aan degenen die reeds vóór de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid berust, met de overledene in gezinsverband samenwoonden en in wier levensonderhoud hij geheel of voor een groot deel voorzag, voor zover aannemelijk is dat een en ander zonder het overlijden zou zijn voortgezet en zij redelijkerwijze niet voldoende in hun levensonderhoud kunnen voorzien

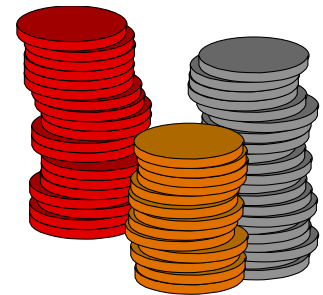
Feitelijk levensonderhoud

- samenwonenden
- pleegkinderen
- etc...

aan degene die met de overledene in gezinsverband samenwoonde en in wiens levensonderhoud de overledene bijdroeg door het doen van de gemeenschappelijke huishouding, voor zover hij schade lijdt doordat na het overlijden op andere wijze in de gang van deze huishouding moet worden voorzien.

- concreet of abstract?
- in enge zin (alleen schoonmaken) of ruimer (verzorging, opvoeding)
- hoe berekenen?
- wie is vorderingsgerechtigde?

- in jurisprudentie is bepaald dat het gaat om werkelijk
gemaakte kosten en in de toekomst te maken kosten:
  - ▣ HR 5-06-1981 (hony)
  - ▣ Hof Den Haag 14-12-1984 (Ass.my/Van der Last)
  - ▣ Hof Den Haag 24-04-1986
  - ▣ Rb Arnhem 27-07-1989
- strekking lid d. lijkt ook concreet

kosten gemeenschappelijk huishouding, in enge zin of ruime zin?

- schoonmaken, koken, strijken, etc.
- verzorging kinderen, opvoeding kinderen
- schilderen woning
- belastingbiljet invullen, auto besturen, financiële zaken
- bridge
- rug masseren
- honorarium escort (m/v)

□ stap 1: bepaal het gedeerd onderhoud

De mate waarin de overledene bijdroeg in het levensonderhoud
situatie zonder ongeval

□ stap 2: bepaal de (gunstige) financiële
omstandigheden
die de behoefte verminderen.

situatie ná ongeval

□ resultaat is de vergoedingsplicht of
overschot

invloed uitkering sommenverzekering

HR 19-6-1970 Eagle Star

- schade wegens gederfd levensonderhoud wegens overlijden

- recht op schadevergoeding beperkt:
  - indien niet behoeftig

Bij bepalen behoeftigheid rekening houden met alle feiten die daarop van invloed zijn, ongeacht of die feiten verband houden met het overlijden. Alle (gunstige) financiële omstandigheden kúnnen behoefte beperken.

behoefte, wanneer vermindert de behoefte?

HR 28 februari 1986 (Huiskes)

Dit brengt mede dat een uitkering uit hoofde van een verzekering slechts dan bij de vaststelling van hetgeen een der nabestaanden behoeft in aanmerking moet worden genomen, wanneer deze uitkering de behoeften van de betreffende nabestaande vermindert.

Wanneer vermindert de uitkering uit sommenverzekering de behoefte?

- In beginsel altijd (HR 19-06-1970 Eagle Star)
- wel feitelijke toetsing
  - ▣ redelijkheid en billijkheid
  - ▣ omstandigheden van het geval
    - aard en strekking van de verzekering en uitkering (spiegelbeeld)
    - omvang van de uitkering
    - is er niet vergoede schade?

← materieel →

immaterieel (affectieschade)

(HR 3-4-1970 vereniging centrale werkgevers Risicobank-Staat)
niet relevant

- met wel doel gesloten
- welke opoffering getroost is

niet-vergoedde of niet-vorderbare schade nabestaanden

- Hof Den Haag 10-01-1986: bijzondere uitgaven gemaakt om zich aan te passen aan de gewijzigde omstandigheden (verder gering belang uitkering van f 20.000)
- RB A'dam 9-04-1986: polissen bedoeld voor begrafeniskosten (f 150 - f 1000). Andere polissen (f 20.000 - f 25.000) van dien aard dat het niet redelijk is deze als voordeel toe te rekenen. Bedoeld voor opvangen kosten en extra uitgaven, voor heroriëntatie in het leven, verschaffen van advies, kortom voor het beperken van materiële en immateriële schade
- Hof Den Haag 02-04-1987: overlijdensuitkering ex 1639 lid 1 BW strekt tot bijzondere door het overlijden veroorzaakte kosten, zoals begrafeniskosten
- Rb Arnhem 27-06-1989: uitkeringen van f 17.500 en f 7.500 voor begrafeniskosten en bijzondere uitgaven voor aanpassing aan gewijzigde omstandigheden.
- Hof Amsterdam 3-2-2000: immateriële schade van f 20.000 voor kinderen en f 40.000 voor partner is in dit geval niet voor vergoeding in aanmerking komende schade. Samenstelling andere bijzondere kosten wordt door betrokkenen niet concreet gemaakt, zodat aangenomen wordt dat die kosten bestreden kunnen worden uit de 2 maands-surplus uitkering van de werkgever.

-> aftrek op uitkering sommenverzekering

aard invloed uitkering sommenverzekering?

- op omvang schadevergoeding

(schadebepalende factor)

- niet bij wijze van voordeelstoerekening (art 100 BW)

(voordeel)

Bij overlijdensschade

voordeel al verdisconteerd in de behoefte

Waardoor vermindert verder de behoefte?

- altijd bij sociale verzekerings uitkeringen, zoals

ANW, AOW, kinderbijslag.

(uitkeringen zijn bedoeld om levensonderhoud op te vangen)

- geërfd vermogen.

Aan wie toerekenen?

- bij degene wiens behoefte vermindert
  - ▣ aard en strekking van de (sommenverzekerings)uitkering?
  - ▣ wie is uitkeringsgerechtigde?
  - ▣ bedoeling van de uitkering
  - ▣ ANW weduwen en halfwezenuitkering aan echtgenote

HR 28-02-1986 AWW-arrest:

- uitkering onafhankelijk aantal kinderen
- weduwe is uitkeringsgerechtigde
- algemene vaste kosten van gezinshuishouding

uitkering levensverzekering hypotheek; aan wie toerekenen?

Parlementaire geschiedenis:

- **Levensverzekering gekoppeld aan hypotheek**
  - > uitkering in de vermogenssfeer, die inkomen weduwe niet rechtstreeks verhoogd. Wel besparing op vaste lasten.
- **Andere levensverzekering**
  - > dan zou de feitenrechter anders kunnen oordelen, ook al al wordt de uitkering (deel) gebruikt om de hypotheek af te lossen.

Kan arbeid van een nabestaande gevergd worden?

- afhankelijk van de omstandigheden (HR 30-1-1959)
- afhankelijk van vorderingsgerechtigde (bijv. lid c van 108)
- gehoudenheid tot arbeid bij weduwe wordt niet snel aangenomen in oude jurisprudentie
- altijd rekening houden met feitelijk verrichte arbeid, ook indien arbeid niet gevegd kon worden.
- indien arbeid wel gevegd kan worden, doch niet wordt verricht?
- RB 28-05-1997 Constant-Smit c.s/Elvia:
weduwe op termijn (deels) beschikbaar voor de arbeidsmarkt

omvang schadevergoeding art 6:108 BW goede en kwade kansen

- redelijke verwachting inkomen overledene zonder ongeval
- redelijke verwachting inkomens nabestaanden zonder/met ongeval
  - ▣ carrière, emolumenten, arbeidsongeschiktheidsrisico, werkloosheidsrisico, vervroegd uitreden
- kosten huishoudelijke werkzaamheden
- pensioenschade
- uitkeringen (sommen)verzekeringen en geërfd vermogen
- vaste lasten zonder en met ongeval, wijzigingen.
- hertrouwen partner
- samenwonen partner
- scheidingskans c.q. einde samenwonen
- overlijdenskans overledene
- overlijden(skans) nabestaanden
- adoptie kind
- rekenkundige aspecten, looptijd en toerekening

behoefte

Behoefte geeft aan hoeveel iemand nodig heeft om in materiële zin aan bepaalde levensstandaard te voeren. Dit kan gelijk worden gesteld aan een bepaald niveau van levensonderhoud.

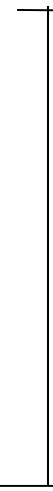
behoefte

Onder behoefte wordt verstaan het ontbreken van voldoende middelen om in de bovenstaande behoefte te kunnen voorzien.

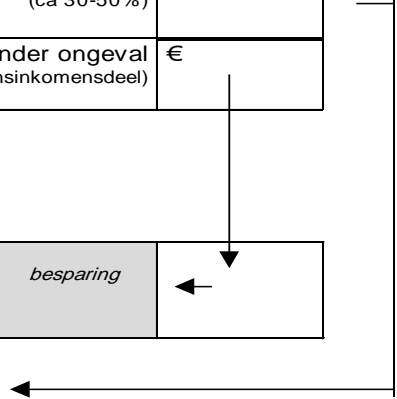
		<i>Partner</i>	<i>Kind 1</i>	<i>Kind 2</i>	<i>Overledene</i>	<i>Gezin</i>
+	Netto cons. inkomen (inkomens incl. kinderbijslag e.d.)					f
-/-	% vaste lasten vóór ongeval (30-50%)					f
=	variabele lasten zonder ongeval (variabel gezinsinkomensdeel)					f

+	aandeel variabele lasten (amsterdamse schaal)				<i>besparing</i>	←
+	aandeel vaste lasten (ná ongeval) (2:1:1) (Reinders arrest)					←
-/-	toegerekend inkomen ná ongeval (G of P)					
=	schade (+) of overschot (-)					

		<i>Partner</i>	<i>Kind 1</i>	<i>Kind 2</i>	<i>Overledene</i>	<i>Gezin</i>
+	netto consumptief inkomen (zonder ongeval) (inkomens incl. kinderbijslag e.d.)					€
-/-					% vaste lasten ongeval (ca 30-50%)	€
=					variabele lasten zonder ongeval (variabel gezinsinkomensdeel)	€

+	aandeel variabele lasten (Amsterdamse schaal)				<i>besparing</i>	←
+	aandeel vaste lasten (2:1:1) (Reinders arrest)					←
-/-	Toegerekend inkomen zonder ongeval (G of P)					
=	Behoefte (niveau van levensonderhoud)					
-/-	Behoefte verminderende (gunstige) omstandigheden ná ongeval (uitkeringen, minder vaste lasten, e.d)					
=	Behoeftigheid vergoedingsplicht (+) of overschot (-)					

Het blijft mensenwerk

Met aandacht en respect

Zie verder op: <http://www.overlijdensschades.personenschadeportaal.nl/>